

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

49. An qui audit Missam animo non satisfaciendi voto vel iuramento, satisfaciat voto, ubi plura de intentione satisfaciendi praecepto? Et an doctrina huius Resolutionis non procedat in obligationibus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

Prælati licentiam esse necessariam, & testatur se plures Romæ vidisse eo die celebrare.

RESOL. XLVII.

An qui ex voto, vel penitentia tenetur recitare aliquo die tantum partem Rosarii, si illam cum notabili in corruptione recitet, dicatur satisfacere, etiam si dimidiam partem mane, & aliam vespere recitet? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 17.

Que nunc est in tom. 3. tr. 6. Ref. 67. & in aliis eius not. Et pro diffinitio huius Ref. in tom. 1. tr. 6. Ref. 9. §. vlt. in principio, & in tom. 3. tr. 6. Ref. 55. §. Sed qui a recitauerat ad lin. 8.

§. 1. Affirmatiue respondeo, quia, vt probauit in 2. part. tract. 12. resol. 4. recitans Officium diuinum cum magna interruptione, satisfacit præcepto; ergo idem dicendum erit in recitatione Rosarii ex voto & penitentia, & hanc sententiam quoad vtramque partem tenet Sanchez in opus. tom. 2. lib. 7. c. 2. dub. 19. n. 5. vbi sic ait. Secunda sententia docet, quod licet sine causa iusta interrumpat recitans Horam, & per magnum tempus, non peccat mortaliter, nec tenetur sub mortali ad repetendum, quia licet, physice loquendo, quando est magna interruptio, non sit eadem hora continua: at loquendo moraliter propter intentionem, quam hic habet supplendi quod deest intra eundem diem, censetur integratio & continuatio eiusdem horæ, atque adeo impletio præcepti Horarum quoad substantiam. Item, quia qui tenetur ad Rosarium, vel Psalmum ex voto, vel penitentia, satisfacit recitando dimidiam partem mane, & aliam vespere; ergo similiter in Hora canonica. Ita Sanchez, qui optimè notat hanc sententiam veram esse, licet quis faciat illam interruptionem cum proposito formali reincipiendi postea illud, quod fuerat recitatum, hoc enim non obstante poterit postea non reincipere, sed profequi quod cœperat, quicquid asserant aliqui, quos alibi impugnauimus.

Alibi in tom. 3. tr. 6. Ref. 46. §. primo & in aliis eius not.

RESOL. XLVIII.

An qui vouit, vel iurauit, aut habuit pro penitentia iniuncta audire Missam, vel dicere officium B. Virginis, si Missam audiat, vel recitet sine interna attentione, adimpleat votum, & penitentiam? Et docetur præceptum audiendi Missam, & recitandi Horas Canonicas adimpleri sine interna attentione, dummodo interius recitans, vel audiens Missam non se gerat distractus. Ex p. 10. tr. 13. & Misc. 3. Ref. 35.

Alibi in tom. 3. tr. 6. Ref. 47. & 48. & in tom. 1. tr. 3. Ref. 2. & in quinque primis lin. Ref.

§. 1. Videtur probabiliter affirmatiue posse responderi, sicut probabiliter dicitur, præceptum audiendi Missam, & recitandi Horas Canonicas adimpleri sine interna attentione, dummodò interius recitans, vel audiens Missam, non se gerat distractus. Et pro hac sententia ego alibi citauit Huradum, Lugo, & alios, & me citato, illam tenet nouissimè Dicastillus, de Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 5. dub. 8. num. 95. & dub. 9. n. 117. vbi sic infert. Eadem ratione colligitur posse implere præceptum audiendi duas, vel plures Missas, si præceptum præcisè sit ex præcipiente, vel legislatore humano, humanaque auctoritate, etiam si vni tantum, vel etiam nulli interius attendat: dummodò exterius sit in eo loco, & situ, quo censetur omnibus Missis præsens, nullo dato signo exteriori, quo ostendatur non omnibus, aut nulli Missæ attendere; nam cum iuxta nostra principia non sit necessaria vlla attentio interna ad implendum Ecclesiæ præceptum, dummodò ita assistatur, vt nulla distractionis significatio detur; attentio verò ad tres, vel plures Missas simul non sit impossibilis, profectò ex eo quòd quis af-

sistat pluribus, non colligitur quod illis non attendat, necque enim assistentia & attentio ad vnam pugnet cum assistentia & attentio ad reliquas. Ita ille, cui adde Pellizzarium, in Manual. Regular. tom. 1. tract. 1. c. 4. §. 1. n. 48. etiam me citato. Vnde miror, quem modo Reuerendissimus Magister Candidus, tom. 1. disp. 25. dub. 14. vocauerit hanc sententiam improbabilem, cum illam ex Dominica Familia doceat Syluester, Durandus, Paludanus, & D. Antoninus, & ex Societate Iesu Cardinalis Lugo, Coninch, Dicastillus, & plures alij viri doctissimi.

2. Sed quo ad Casus propositos de Voto, Iuramento, & Penitentia, negatiuam sententiam docet idem Dicastillus, vbi supra dub. 7. n. 90. vbi sic ait: Verum autem hoc ipsum sufficit ad impletionem Voti, aut Iuramenti, non est huius loci disputare; sicut nec de non impletione Penitentia in iuncta in Confessione. Sufficit dicere non esse eandem rationem, atque de præceptis Ecclesiæ, nam cum obligatio Voti, & Iuramenti sit de re, quæ quantumuis interna sit, sufficienter immo, et relictæ Deo ipsi cui promissio Voti facta est, aut quæ in relem adduximus rei faciendæ, & qui est proprius iudex, & cognitor impletionis rei promissæ, vel vltis verbis rem explicem, cum materia promissa comparatione promittentis, & eius, cui promittitur, sit æquè nota, etiam si materia sit actus internus, & æquè subiecta voluntati promittentis, aut iurantis, sibi quæ imponenti priuatam legem potest potestas obligandi ad eam materiam se extendere, quæ promitti potest homini, & acceptanti Deo æquè subiecta est; & nota atque si esset materia externa, Ecclesiæ verò, aut Princeps aliquis suam quasi phararam non extendit, nec extendere potest nisi tantum ad externos actus, qui iuxta sua sunt externo illius iudicio, & cognitioni, vt explicatum est. Quod verò attinet ad Penitentiam iniunctam in Sacramento Confessionis, quia ea Penitentia iniungitur à Sacerdote gerente vices Christi, iudicante nomine ipsius, atque efficiente, vt illud opus satisfactorium sit pars integralis Sacramenti, et hæc omnibus capitibus potest resultare obligatio Iuris naturalis diuini, quæ potest transcendere ad actus etiam internos, ad quos Christus ipse instituit Sacramentum, potest virtute sua obligandi pertingere, qui exteriorum pariter actuum atque interiorum notitiam Index est, Princeps, ac Dominus, de illi quoque iudicat: quod tamen non habet Ecclesiæ, vnde illud axioma ortum habuit: Ecclesiæ non iudicat de occultis. Ita Dicastillus.

3. Verum aliquis posset dicere, quod obligatio Voti, & satisfactionis impositæ à Confessario regularitur, & obligat instar præceptorum Ecclesiæ, vt tradunt communiter Doctores, nisi aliter constet de intentione vouentis, & Confessarij: sed secundum opinionem probabilem præceptum Ecclesiæ non obligat ad actum obligationem internam, sed tantum externam: ergo non obligat Votum, aut Penitentia imposita à Confessario. Cogita, nam ipsemet Dicastillus postea dub. 9. n. 119. suam sententiam vocat tantum probabiliorem.

RESOL. XLIX.

An qui audit Missam animo non satisfaciendi voto, vel iuramento, satisfaciatur voto? Vbi plura de intentione satisfaciendi præcepti. Et an doctrina huius Resolutionis non procedat in obligationibus iustitiæ? Et notatur necessarium non esse habere voluntatem expressam satisfaciendi præcepto: nam si ex ignominia præcepti rem præcepta exequatur, præcepto satisfaciatur.

ter, quod deobligatur remanens ad alterum faciendum. Ino, si ex animo expresso non satisfaciendi praecepto per talem rem, illam exequaris, adhuc tamen satisfaciens praecepto. Ex p. 3. ar. 6. & Misc. 2. Ref. 77.

§. 1. Negatiue respondet Suarez de Relig. tom. 1. lib. 4. de horis Canonice, c. 26. num. 8. vbi probat, quod, si audias Missam voluntate non satisfaciendi voto, ad quod teneris, sed intendas aliam Missam audire vt voto satisfacias, tacite te prorogare votum, vel nouum votum facere, quia cum obligatio voti a te dependeat, potes pro libito illam tibi de nouo imponere.

2. Sed ego contrariam sententiam teneo cum Sanchez in Summa tom. 1. lib. 1. c. 13. n. 18. Dico igitur te integre satisfacere voto, licet habeas intentionem aliam Missam satisfaciendi, quia verè praestas illam, quod vouisti; neque cum illam voluntatem habeas minime satisfaciendi voto per illam Missam, intendis de nouo votum, etsi possis, sed solum intendis priori voto per aliam Missam a te audiendam satisfacere. Ergo si iam satisfecisti, nihil restat tibi satisfaciendum.

3. Notandum est tamen hic obiter, necessarium non esse habere voluntatem expressam satisfaciendi praecepto, nam si ex ignorantia praecepti rem praeceptam exequaris, praecepto satisfacias, taliter quod deobligatur remaneas ad aliud faciendum. Ita Valquez in part. 2. q. 100. ar. 5. n. 5. Valentia tom. 3. disp. 6. q. 2. punct. vlt. Henriquez lib. 9. c. 25. n. 6. Suarez in 3. p. tom. 1. disp. 88. sect. 3. Azorius tom. 1. lib. 7. c. 2. q. 6. & alij. Imò aliqui plus addunt, non solum si ignoras praeceptum, rem praeceptam exequaris, sed animo expresso non satisfaciendi praecepto per talem rem, adhuc tamen satisfacies praecepto. Ita ego alibi, & Lessius lib. 2. c. 37. dub. 1. o. n. 59. Valentia, Valquez, & alij vbi supra.

4. Hinc inferitur contra Sanchez in Summa, tom. 1. lib. 1. cap. 13. num. 3. & Bonacinam disp. 1. quaest. 1. punct. 10. num. 4. accedentem ad Ecclesiam animo meditando res diuinas, si sacerdos interim adeat ad altare ad celebrandam Missam, satisfacere praecepto audiendi Missam, licet cum primò accessit ad Ecclesiam, non habuerit animum audiendi sacrum. Ita Castus Palaus tom. 1. tract. 3. disp. 1. punct. 17. n. 7.

5. Verum supradicta non procedunt in obligationibus iustitiae, in quibus sine cognitione obligationis exequi rem praeceptam non potest, quia res praecepta est solutio, non donatio; solutio autem necessariò inuoluit cognitionem obligationis, & voluntatem satisfaciendi, quibus deficientibus erit donatio liberalis, ac proinde debitum non extinguit; quae sententia limitatur, quando in genere voluisti, vt si casu aliquam obligationem habeas restituendi, elemosynae à te faciendae loco illius subrogatur nam tunc illae elemosynae non propriè elemosynae, & donationes liberales sunt, sed solutiones debiti, cum ex voluntate satisfaciendi debito procedant, quod est valde notandum. Vide Sanchez in Summa, tom. 1. lib. 1. c. 15. nu. 11. & alios.

RESOL. L.

An si quis intuitu pietatis, & solum propter Deum iuraret dare dotem mulieri, possit femina illius obligationem remittere? Idem est, si certo pauperi iures elemosynam largiturus. Et quid, si ea dos, euae elemosyna nulli esset determinata pauperi, aut persona promissa? Et inferitur, quod si quis filia intuitu Patris dotem sub iuramento promittat, tunc non ad filiam, sed ad Patrem remisso iuramenti pertinet. Ex p. 9. tract. 8. & Misc. 3. Ref. 13.

§. 1. Negatiue respondet ex Soto Azorius tom. 1. Sup. hoc in lib. 1. cap. 3. q. 11. vbi sic ait: [Quid dicitur Ref. 9. & in tom. 1. tit. 6. lege doctrinam Ref. 9. signanter à §. His suppositis.] Cum Titius iurauit, se certae Caij filiae dotem daturum, vt possit commodè nubere, an Caius, aut eius filia eiusmodi iusurandum possit remittere? Sotus lib. 8. de iust. q. 1. art. 9. distinguit: Aut Titius iureiurando se deuinxit pietatis, ac Religionis causa, eò quod filia Caij inopia premeretur; aut promittit gratia puellae, vel patris. Si primo, inquit, modo iurauerit, non potest Caius, & filia iusurandum dirimere: est enim votum Deo factum. Si secundo, potest Caius iusurandum soluere, quoniam sibi, aut filiae est facta promissio. Idem est, si iures, te certo pauperi elemosynam largiturum; aut enim promittis, vt pro sis homini, & proinde causa ipsius; aut promittis Deo, videlicet, studio pietatis in Deum. Si primo modo, pauper potest iusurandum remittere; si secundo modo, non item.] Ita ille. Probat hanc opinio ex doctrina D. Thomae 2. 2. qu. 89. art. 9. ad 2. vbi asserit, eum, cui aliquid promittitur intuitu pietatis, id non posse remittere: nam iuramentum factum Deo intuitu pietatis, rationem voti habet, votòque aequialet, vt Doctores omnes tradunt: in voto autem nihil potest persona priuata, cum soli Deo ius acquiratur. Secundo, quia tale iuramentum soli Deo praestatur; cuius iuri alter renuntiare non potest, non tamen intelligas, velle hanc opinionem, vt sic iurans teneatur puellam nolentem dotare, aut ducere; hoc enim absurdissimum esset: sed sensus huius opinionis est, per remissionem promissionis alterius non manere liberum iuramentum. si adhuc, remittens velit matrimonium, dotem, aut rem sibi promissam.

2. At ego affirmatiue sententiae adhaereo: quia, quamuis iuramentum Deo praestetur, & intuitu pietatis fiat; tamen ipse Deus grati illud in partem vilitatem habet & quatenus parti est commodum, & fauorabile, & solum asseritur Deus in testem talis promissionis: ergo pars, cui debetur, remittere illius obligationem potest, sicut & alia sibi debita condonare. Secundo, quia ideo potest pater aliqua filiorum vota irritare, quia potest tollere materiam, qua sublata votum cessat: ergo similiter pars potest tollere, & remittere materiam Deo in sui fauorem promissam: ergo consequenter tollit obligationem iuramenti. Hanc opinionem tenet Sanchez lib. 1. de matrim. disp. 52. num. 7. & 8. & 9. & tom. 1. Decalog. lib. 3. c. 20. num. 7. Henriquez lib. 11. de matrim. cap. 14. num. 6. Ludouicus Lopez 2. par. Instru. de matrim. c. 38. fol. mibi. 1048. col. 2. Nauarrus in Summa Latina, cap. 22. num. 25. casu 1. Hisp. n. 23. Vinaldus in Candelabro, 1. part. de sponsal. 5. num. 31. Brunellus de sponsal. conclus. 9. num. 2. Anthon, Cuccus lib. 5. Instit. maior. tit. 10. num. 61. & alij. Addit tamen Anthonius Cuccus teneri hunc aliam pauperem ducere, aut dotare: quia promissio illa iurata duo continebat: primum, pauperem ducere, vel dotare; aut elemosynam pauperi dare: secundum hanc pauperem ducere, dotare, aut illi elemosynam dare. Quare, si iurans nequit vtrumque implere, tenebitur alterum, l. Celsus. §. 1. ff. de recept. arbit. Sed oppositum dicendum est: quia huic pauperi praecise promissum, & non alteri.

3. Nota tamen, quod in vno casu, opinio negatiua Azorij, & Soti esset admittenda, quando, scilicet, ea dos, euae elemosyna, nulli esset determinata pauperi, aut personae promissa: & similiter, quando quis promississet Deo, votòque, aut iuramento id firmasset, se ducturum in uxorem quandam pauperem feminam absolute, & nulli in particulari id promississet: quia tunc nullus pauper obligationem talis iuramenti, & promissionis potest remittere, quia id iuramentum Deo soli est praestitum, nec res promissa credit in fauorem certi pauperis, qui possit huic fauori cedere; sed cedit vagè in fauorem huius, vel illius, ac proinde nullus particularis poterit eam

Sup. hoc in Ref. 1. not. praeterita, §. 1. prope fine, & §. Sed ad lin. 9.